

Przestrzeń społeczna, pola i relacyjność w badaniach społecznych - współczesnych i historycznych. Sieć badawcza

Projekt finansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA.GOV.PL)

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Realizowany na Uniwersytecie Warszawskim, koordynowany przez Instytut Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca we współpracy z Instytutem Socjologii UW.

Zagraniczni Partnerzy Strategiczni:

- 1 Alma Mater Studiorum. Università di Bologna, Dipartimento Scienze Politiche e Sociali (Włochy).
- 2 Universitetet i Oslo, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi (ISS) (Norwegia).
- 3 Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, Institut für Politische Wissenschaft und Soziologie, (Niemcy).
- 4 École des hautes études en sciences sociales (EHESS), Centre européen de sociologie et de science politique (Francja).
- 5 Université de Strasbourg SAGE (Sociétés, Acteurs, Gouvernement en Europe, (Francja).

Okres realizacji projektu: 1 grudnia 2019 – 30 września 2021.

Opis:

Celem projektu pod tytułem w brzmieniu w języku angielskim „Social Space, Fields and Relationality (SSFR) in Contemporary and Historical Social Analysis. Research Network” jest innowacyjny rozwój paradygmatu relacyjnego w naukach społecznych poprzez zbudowanie międzynarodowej sieci badawczej. Sieć ma umożliwić długofalową i zinstytucjonalizowaną współpracę socjologów, a także badaczy reprezentujących inne dyscypliny nauk społecznych z Polski, Włoch, Norwegii, Niemiec i Francji. Paradygmat relacyjny stanowi jedno z najważniejszych podejść teoretycznych i metodologicznych w naukach społecznych. W jego formowaniu ważną rolę odegrała teoria francuskiego socjologa Pierre'a Bourdieu. W tym projekcie paradygmat relacyjny rozwijany będzie dzięki konfrontacji tej teorii z innymi, pokrewnymi oraz konkurencyjnymi ujęciami teoretycznymi i metodologicznymi. Podstawowa aparatura pojęciowa – przestrzeń społeczna, pole, władza symboliczna – stosowana jest przez badaczy w wielu krajach i w wielu dyscyplinach (oprócz socjologii, także w naukach politycznych, historii, antropologii kulturowej, geografii społecznej, i in.). Istotnym kontekstem rozwoju szeroko pojętego paradygmatu relacyjnego są międzynarodowe, porównawcze badania empiryczne, realizowane bądź dzięki zawansowanym metodom statystycznym, bądź dzięki jakościowym badaniom terenowym oraz etnograficznym studiom przypadków i analizom historycznym. Badania te rozwijają się dynamicznie poprzez wymianę międzynarodową: we Francji, we Włoszech, w Niemczech, w Norwegii i w innych krajach Europy Zachodniej, a także w Ameryce Północnej i Południowej, czego wynikiem są oryginalne dokonania w dziedzinie szeroko rozumianych nauk

społecznych. Polscy uczeni włączają się do rozwoju paradygmatu relacyjnego, proponując platformę innowacyjnej, sieciowej, a więc wielostronnej współpracy. Uniwersytet Warszawski będzie koordynatorem takich działań, gdyż skupia uczonych, dla których teoria i metodologia relacyjna są narzędziami rozwoju własnych podejść i modeli badawczych.

Cele projektu SSFR będą realizowane poprzez pobudzanie wielostronnej współpracy badaczy z sześciu europejskich ośrodków akademickich. Służyć temu będzie: a) organizowanie staży pracowników naukowych i doktorantów w zagranicznych ośrodkach naukowych Partnerów Strategicznych Projektu; b) organizowanie warsztatów metodologicznych, seminariów i konferencji naukowych z udziałem uczestników sieci oraz zewnętrznych specjalistów; c) koordynacja przygotowania wspólnych, międzynarodowych projektów badań porównawczych.

Budowana sieć badawcza dostarczyć ma rozwiązań dla dwóch powiązanych ze sobą problemów:

- a) teoretyczno-metodologicznego, odnoszącego się do epistemologicznych podstaw paradygmatu relacyjnego;
- b) instytucjonalnego – związanego z poszukiwaniem najbardziej efektywnej i innowacyjnej formy współdziałania w uprawianiu nauki.

Paradygmat relacyjny kształtowany jest od kilkudziesięciu lat. Jego początki odnaleźć można już w pracach klasyków nauk społecznych (G. Simmel, F. Znaniecki, N. Elias, C. Lévi-Strauss). Najnowsze innowacje w ramach paradygmatu relacyjnego są obiecujące, mają jednak często charakter ograniczony, zwłaszcza na płaszczyźnie utrzymującego się podziału teoria/badania empiryczne. Budowana jest więc bądź wyłącznie teoria, bądź też w centrum uwagi pozostają kwestie czysto metodologiczne. Innym mankamentem jest koncentrowanie się na poszczególnych podejściach teoretycznych, często pokrewnych, należących do wspólnego paradygmatu w odosobnieniu, bez twórczej konfrontacji z innymi podejściami.

W ostatnich latach rozwój paradygmatu relacyjnego przybiera formę coraz ściślejszej współpracy międzynarodowej, która przebiega jednak często na płaszczyźnie bilateralnej, ograniczonej nierzadko do ściśle określonych podejść i szkół teoretyczno-metodologicznych. Udział polskich badaczy, reprezentujących szeroko rozumiany paradygmat relacyjny był w tej wymianie ograniczony. Niedostatki należytego umiędzynarodowienia są zaś jednym z dotkliwych problemów polskiej nauki, zwłaszcza nauk społecznych.

Projektowana sieć, ze względu na swoją wielowymiarową formułę, zaradzić ma obu rodzajom problemów. Sieć sześciu placówek badawczych, umożliwiającą wielostronną wymianę naukową (staże naukowe, konferencje, seminaria i warsztaty metodologiczne), skupiająca uczonych i badaczy nawiązujących do różnych podejść teoretycznych i realizujących swoje własne badania empiryczne umożliwi twórczy dialog. Prowadzić to będzie do pożądanego efektu synergii, niemożliwego do osiągnięcia poprzez wymiany dwustronne. Kluczowa będzie konfrontacja stanowisk na gruncie refleksji teoretycznej i metodologicznej. Istotna będzie kwestia zastosowania geometrycznej analizy danych – jednej z ważnych metod w relacyjnych badaniach przestrzeni społecznej.

Projekt kierowany jest do dwóch grup docelowych. Po pierwsze są to pracownicy naukowcy i współpracownicy Wnioskodawcy (w szczególności Instytutu Studiów Społecznych im.

Profesora Roberta Zajonca i Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego) oraz Partnerów Strategicznych Projektu, prowadzący działalność badawczą w oparciu o paradygmat relacyjny, gotowi do zaangażowania się w interdyscyplinarne projekty o międzynarodowym zasięgu. Po drugie, będą to studenci studiów magisterskich zainteresowani tą tematyką oraz doktoranci przygotowujący dysertacje zgodnie z założeniami paradygmatu relacyjnego w naukach społecznych.

Ze względu na to, że paradygmat relacyjny w naukach społecznych jest w tym projekcie traktowany szeroko (chodzi zarówno o analizę relacyjną Pierre'a Bourdieu, jak i o ujęcia pokrewne oraz konkurencyjne, a także o różnorodne orientacje metodologiczne, zarówno jakościowe, jak i ilościowe) w projekcie uczestniczyć będą badacze stosujący podejścia zróżnicowane. Daje to możliwość szerokiej, wzajemnie wzbogacającej wymiany idei, a co za tym idzie zwiększa szansę innowacyjnego efektu, polegającego na wkładzie w dynamiczny rozwój paradygmatu relacyjnego.

Powołana została Rada Naukowa Projektu w której skład wchodzi przedstawiciele Wnioskodawcy i Partnerów Strategicznych Projektu:

ze strony Wnioskodawcy:

- prof. dr hab. Tomasz Zarycki (Instytut Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca),
- prof. dr hab. Elżbieta Hałas (Instytut Socjologii UW),
- dr hab. Marta Bucholc (Instytut Socjologii UW)
- dr Hanna Dębska (Instytut Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca UW)
- dr Tomasz Warczok (Instytut Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca UW)

Ze strony Alma Mater Studiorum. Università di Bologna, Dipartimento Scienze Politiche e Sociali (Włochy): prof. Sergio Belardinelli,

Ze strony Universitetet i Oslo, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi (ISS) (Norwegia)
prof. Magne Flemmen,

Ze strony Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, Institut für Politische Wissenschaft und Soziologie, (Niemcy): prof. Jörg Blasius,

Ze strony École des hautes études en sciences sociales (EHESS), Centre européen de sociologie et de science politique (Francja): prof. François Denord,

Ze strony Université de Strasbourg SAGE (Sociétés, Acteurs, Gouvernement en Europe, (Francja): prof. Vincent Dubois.

Rada Naukowa Projektu stanowi forum komunikacji i wymiany doświadczeń. Przedstawiciel Uniwersytetu Warszawskiego jako Wnioskodawcy Projektu pełni funkcję Koordynatora w Radzie Naukowej Projektu, odpowiedzialnego za realizację projektu, w szczególności za zgodne z budżetem wydatkowanie przyznanych środków finansowych. Koordynator Rady Naukowej, sprawujący funkcję Kierownika Projektu ze strony Wnioskodawcy ma głos decydujący w sprawach związanych z realizacją projektu. Kierownik Projektu współdziała w

sprawach organizacyjnych i naukowych z Radą Naukową Projektu, w szczególności z przedstawicielami Partnerów Strategicznych Projektu.

Wszyscy członkowie sieci badawczej zobowiązują się do współpracy na rzecz realizacji celów projektu.

W ramach projektu planuje się szereg wydarzeń (konferencje, seminaria, warsztaty), mających na celu zacieśnienie współpracy naukowej między wszystkimi uczestnikami sieci. Wydarzenia te będą współorganizowane przez Partnerów Strategicznych Projektu, z tym zastrzeżeniem, że ich finansowanie – w braku innych postanowień umownych między członkami sieci - zostanie w całości zapewnione przez Wnioskodawcę. Partnerzy Strategiczni Projektu uczestniczą merytorycznie w wydarzeniach naukowych (m.in. opracowując ich programy). Partnerzy Strategiczni zobowiązują się do przyjęcia na staże naukowe uczestników projektu. Koszty staży (podróż, zakwaterowanie, diety) zostaną opłacone ze środków finansowych przyznanych Wnioskodawcy w programie NAWA.

Realizacja projektu służy osiągnięciu następujących celów: integracji międzynarodowego środowiska uczonych i badaczy stosujących paradygmat relacyjny oraz utworzeniu platformy komunikacji i rozwoju współpracy badawczej między Partnerami Strategicznymi Projektu. Bardziej szczegółowych informacji osobom zainteresowanym udzieli Kierownik Projektu prof. dr hab. Tomasz Zarycki

---

Prof. dr hab. Tomasz ZARYCKI

Dyrektor ISS UW Instytut Studiów Społecznych im Profesora Roberta Zajonca

Uniwersytet Warszawski , ul.Stawki 5/7, 00-183 Warszawa, Poland

[e-mail: t.zarycki@uw.edu.pl](mailto:t.zarycki@uw.edu.pl) tel. +48-22 - 831-51-53

<http://www.iss.uw.edu.pl/zarycki>